Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 134. | Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 12. червня, 1922. | VOL. XXX. | No. 134. | Jersey City, N. J., Monday, June 12, 1922. | THREE CENTS

КОНФЕРЕНЦІЯ БОРИ Й ГУВЕРА ПРО ВУГОЛЬ

ВАШІНГТОН, 9. червня. — Секретар (міністер) торговлі Гувер та сенатор з Айдаго Бора відбули довшу конференцію в справі вугля, в котрій сенатор Бора мав згодитися не домагатися в сенаті покищо ніякого слідства над вуглевим промислом, а секретар Гувер зобовязався перед сенатором не залишити ніякого кроку, котрий мігби запобігти підвисшенню цін на вуголь.

З сього видно, що уряд ще не покинув надії, що йому вдасться приватною дорогою, себто без відповідного закона, уповажнюючого його до видання приказів, не допустити до вишрубовування цін вугля.

ҐУБЕРНАТОР ВІРИТЬ В БЛИЗЬКИЙ КОНЕЦЬ СТРАЙКУ

НЮ ЙОРК, 9. червня. — Генрі Ален, ґубернатор стейту Канзас, промовляючи тут на одній вечері, заявив, що протягом трох тижнів канзаські майнери, котрі тепер не працюють через страйк, будуть вже знов в майнах. Свою ворожбу опирав він на впливі, який має закон про промислові суди, забороняючий уставлюваннє пикет та тим подібний натиск на страйколомів.

СПРАВА З ІТАЛІЙСЬКИМ АМБАСАДОРОМ ПОКІНЧЕНА

ВАШІНГТОН, 9. червня. — Департамент стейту уповажнив своїх урядників до публичної заяви, що справа італійського амбасадора Річчі, котрого нападав в сенаті сенатор Вотсон за те, що він нарушує правила дипльоматичних зносин через свої промови про американські закони про іміґрацію та митові податки, вже покінчена.

Як відомо, Річчі на запросини секретаря Гюза відбув довшу конференцію в департаменті стейту. Видно, ся конференція покінчила справу. Амбасадор, як догадуються, дав запевненнє, що на будуче не буде виступати публично з ніякими заявами про внутрішні справи Злучених Держав.

ДЕБАТА НАД МИТОВИМ ЗАКОНОМ

ВАШІНГТОН, 9. червня. — Підчас дальшої дебати над митовим законопроектом сенатор Гарисон з Мисисипі підняв закид проти проекта, що цілий закон про мита має на ціли попирати привилейовані підприємства в Злучених Державах та що вже тепер радиться тим підприємствам складати великі суми на ціли виборчої аґітації републиканської партії.

ХВАЛЯТЬ ГАРДИНҐА ЗА ЙОГО СУПРОТИВЛЕННЄ БОНУСОВИ

ПРИНСТОН, Ню Джерзі, 9. червня. — Підчас урочистого закінчення сього шкільного року в місцевім університеті, підчас котрого надано президентови Гардинґови титул почесного доктора прав, начальник університету підносив тиху опозицію Гардинґа проти закона про винагородженнє ветеранів війни.

КІЛЬКО БУДУТЬ КОШТУВАТИ ВИБОРИ?

ШІКАҐО, 9. червня. — Републиканський Національний Комітет, як називається головний заряд републиканської партії, на своїм засіданню, що відбулося тут нині, постановив зібрати на осінні вибори суму пів міліона долярів.

БОНУС В КОНҐРЕСІ

ВАШІНГТОН, 9. червня. — Хоч сенат постановив уже формально взяти під розвагу законопроект про відшкодованнє бувших жовнірів американської армії, що служили в час війни, мимо сього ще не постановлено, коли він перейде під обради палати. Одні хочуть дебатувати над ним сейчас, другі хочуть відложити його аж на час, як скінчиться дебата над митовим проєктом.

НОВІ НАПАДИ НА МІНІСТРА СУДІВНИЦТВА

ВАШІНГТОН, 9. червня. — Сенатор Каревей виступив в сенаті з острими нападами на ґенерального прокуратора Догерті. Він обжалував його за надужиттє свого уряду на користь своїх політичних приятелів. Міністер судівництва мав випустити на волю Генрика Бролаского, головного „бутлеґера" (продавця горівки) на західнім побережу Америки.

Неменче тяжкі закиди піднесено проти Догерті в палаті послів. Один конґресмен заявив, що Догерті не важиться поставити перед судом републиканського лідера з Джорджії, Филипса, котрого обжаловано перед специяльним слідчим комітетом палати за надужиття при военній торговлі деревом.

ҐОМПЕРС КРИТИКУЄ НАЙВИСШИЙ СУД

СИНСИНАТІ, Огайо, 9. червня. — Самуель Ґомперс, голова Американської Федерації Праці, виступив тут на зібранню одного клюбу з острою критикою Найвисшого Суду Злучених Держав.

Він закидав йому, що стоїть все по стороні підприємців та робітників, стараючися звести сих послідних до становища простого рабства. На доказ своїх слів покликався на недавні рішення Найвисшого Суду в робітничих справах.

Рівночасно він кидав визов Найвисшому Судови, щоби його поставив до судової відповідальности за його вислови.

МАЮТЬ СУДИТИ ЮНІЙНИХ ПРОВІДНИКІВ

ШІКАҐО, 9. червня. — Стейтовий суд уже постановив речинець суду проти юнійних провідників, котрих прокураторія стейту обжаловує за співучасть в злочинних змовах на житте та динамітових нападах.

Обжаловані мають бути: „Биґ Тим" Мерфі, голова юнії робітників, чищучих вулиці; Ші, голова юнії театральних придверників; Фред Мейдер, президент шікаґовської будівельної ради, себто союза шікаґовських будівляних юній; та ще три робітничі провідники.

Росправа має початися дня 19. червня.

НЕ БУДУТЬ ТЕПЕР ОБНИЖАТИ ЗАПЛАТИ ТЕЛЕҐРАФІСТАМ.

ШІКАҐО, 9. червня.—Ходять чутки, що Зелізнича Робітнича Рада Злучених Держав не думає в своїм найблизчім рішенню обнижати робітничої заплати зелізничим телеґрафістам.

НАЙШЛИ В ВОДІ ТІЛО ҐЕНЕРАЛА.

ЛЯРЕДО, ТЕКСАС, 9. червня. — В ріці Ріо Ґранде, що пливе границею межи Злученими Державами та Мексиком, найдено нині тіла ґенерала Люсіо Блянко, полковника Авреліо Мартінес та мойора Ґарсія, котрих кілька днів тому вбили мексиканські жовніри та скарбові сторожі, як вони пробували дістатися до Мексика.

Всі убиті були ворогами теперішнього уряду ґенерала Обреґона.

УБИЙСТВО З БЛАГОЇ ПРИЧИНИ.

В Ню Йорку один Італіянець Домінік Де Рафало стрілив та вбив на місци другого Італіянця Сальвадора Піроне. До вбийства прийшло зі сварки, котра почалася з того, що з мешкання Де Рафаеле, котрий мешкає з родиною над мешканнем Піроне, кілька разів капала вода на голови людий, що вихилилися з вікон низшого мешкання. Піроне нарешті не стерпів та пішов на слідуючий поверх сваритися. В сварку вмішалися обі родини, і сварка зробилася дуже завзята, бо одна родина належит до Калябрійців а друга до Сицілійців, двох ворожих собі італійських племен. Висваришися добре, Піроне наконець зійшов на долину, але по хвилі знов вийшов на гору. Тут на нього напав з револьвером в руці Де Рафаеле та вбив вистрілом з револьвера. Убийник пробував втечи. Він справді з початку змилив погоню поліції, але два сини вбитого, котрі помагали поліції ловити вбийника батька, бачили, як він сідав на трамвай і донесли одному полісменови, а сей без труду дігнав стріткару та арештував душогуба. На поліції Де Рафаеле, котрому вже минає 70 літ життя, виправдувався тим, що йому здавалося, що Піроне хоче вбити його. Тому він постановив перебігти його.

МАРЕВО НАБЛИЖАЄ МІСТА.

Мешканці міста Кейп Мей, Ню Джерзи, були в четвер свідками марева на океані.

Місто Люиставн, що лежить за заливом яких 13 миль, та місто Реґобет, що лежить за Люиставн кілька миль, можна була бачити в Кейп Мей як на долони. Моряки, що пливають здовж побереж Америки, кажуть, що вони ще ніколи не бачили такого досконалого марева. Вони пояснюють явище заломленнем світляних лучів в мраці, що від кількох днів залягає густо околичні заливи.

ГРІМ ВДАРИВ В АЕРОПЛЯН.

Коло Дітройту вдарив грім в ґанґар (шопу для літаків та бальонів), а з неї скочив на машину літака, котрим двох летунів вибралося в подорож почерез американський континент. Машина власне задержалася для пороблення якихсь менчих поправок, що показалися підчас дороги, а летуни стояли коли машини. Грім потряс одного летуна лише легко, а зате другого ушкодив на тілі так тяжко, що його треба було відставити зараз до шпиталю. Лікарі кажуть, що як вийде з життєм з нещастя, то готов лишитися паралітаком на все життє.

НАЙШЛИ НЕБІЩИКА ПРИ ЖИТТЮ.

Суд повіту Есекс в стейті Ню Джерзі розбирав в недавно просьбу одної пані Смит, в котрій вона жадала признання умерлим свого на тії основі, що його місце побуду не було її відомо через цілих 7 літ. Пані Смит просила суд о таке ореченнє тому, бо її треба було його для одержання від одної асекураційної компанії обезпечення в сумі 1.000 долярів по своїм мужу.

По відповіднім слідстві суд справді видав бажане женою ореченнє, признаючи в ньому її мужа неживим. Коли, однак, пані Смит зголосилася зі сим свідоцтвом смерти в уряді асекураційної компанії по обезпеченнє, компанія показалася більш вибагливою як суд. Вона розвела довше слідство і її вдалося попасти на слід мужа, котрий вів з Нюарку до Шікаґо, а взідси до Омаги. Наконець його найдено аж в Ню Орлінс, і тут муж на налягання асекураційного аґента нарешті згодився підписати документ, що він є тим Смитом, котрого нюджерський суд признав небіщиком.

Тепер пані Смит попросила суд о відкликаннє свого оречення.

НА ЩО ІДУТЬ ДОРОГОЦІННОСТИ З ЦЕРКОВ?

СКАЛЯ НАД ЗБРУЧЕМ, Галичина, 26. мая. — „Червона Правда" (ч. 89) повідомляє:

На Миколаєвськім зелізничнім двірці в Москві в двох естонських дипльоматичних ваґонах був переведений трус, якому відкрито 30 злитків срібла до двох пудів спирту, 15 пудів сахарини і невелику скількість столового срібла.

Зясовано, що срібло вимінювалось на спирт і сахарину.

В слідстві осіб, яких по сій справі арештовнао, виявилось, що церковне срібло топилось на зливки, а відтак скуповувалось.

Забір церковного майна переводиться виключно відповідальними комуністами при допомозі „чрезвичайок".

Урядово воно переводиться під гаслом допомоги голодним, а неофіційно й фактично іде на большевицьку аґітацію за кордоном та на пиятику.

НОВА ФІНАНСОВА РЕФОРМА В „СОВДЕПІЇ"

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 28. травня (мая). — Щоби не лякати закордонних ідеалістів астрономічними цифрами своїх грошевих разрахунків, большевики з першого січня сього року наказали переводити все на вартість до-военного золотого рубля.

Нині ся система знову касується.

Ґазета „Селянська Правда" (ч. 40) пише:

„З першого травня (мая) грошеві розрахунки будуть вестися в карбованцях зразку 1922 року. Гроші ранішніх випусків мати-муть силу й прийматимуться по ціні 10.000 за один радянко? .іоїе-егп с, один радянський карбованець випуску 1922 року. Розрахунок на золоті карбованці касується.

ОКРОВАВЛЕНІ БОЛЬШЕВИКИ СУДЯТЬ СОЦІЯЛІСТІВ В МОСКВІ

МОСКВА, столиця Московщини, 8. червня. — Нині зачалась тут розправа проти соціялістів-революціонерів з приводу заміту проти них, що плянували убиттє Леніна, Троцького і других великих людий в большевії.

Розправа відбувається перед „найвисшим революційним трибуналом" під проводом „судді" Пятакова. Обжаловує „прокуратор" Криленко.

До оборони суджених большевиками соціялістів-революціонерів прилучились соціялісти з Европи, Вандервельд з Бельгії, Лібкнехт з Німеччини, і Таттерс з Голяндії. Зандервельд вже першого дня виголосив бесіду, в якій сказав, що „РУКИ ПРОКУРАТОРА КРИЛЕНКА Є СПЛЯМЛЕНІ КРОВЮ" і він не повинен обжаловувати.

Криленко на се кинувся як опарений, а голова суду упімнув Вандевельда, що він є на суді для помочі оборони а не для виголошування політичних промов.

АРЕШТОВАННЄ ІЛІОДОРА В ЛАТВІЇ

РИҐА, столиця Латвії, 9. червня. — Сюди втік з Росії монах Іліодор, звісний зі свого знакомства зі „святим чортом" Распутіном.

Його арештовано на границі з уваги, що його папери в непорядку. Він каже, що хоче їхати в Америку на аґітацію серед Москалів проти большевизму. Повідає теж, що покинув монаший стан і оженився. Жінка його тепер в Москві.

РОСІЙСЬКИЙ САМОДЕРЖЕЦЬ СМЕРТЕЛЬНО ХОРИЙ.---КАЖУТЬ, ЩО НЕ ПОТЯГНЕ БІЛЬШЕ ЯК МІСЯЦЬ

НЕБЕЗПЕКА НАГЛОГО УПАДКУ БОЛЬШЕВИЗМУ ПО СМЕРТИ ЛЕНІНА.

МОСКВА, столиця Московщини, 9. червня. — В понеділок Ленін потерпів був другий апоплектичний удар, а потім, завдяки швидкій лікарській помочі його стан здоровля знова ще трохи поправився. Але тепер він дійсно вже смертельно хорий і нема надії на його подужаннє. Навіть якби він хвилево потрафив відзискати здоровлє, то стан його здоровля не позволить йому брати участи в громадському життю.

В тутешніх достовірних кругах запевняють, що Леон Троцький в короткій будучині нападе на Польщу, щоби відзискати значіннє. Але в тих самих кругах запевняють, що він потім скоро упаде, а за ним і цілий большевицький „лад" в Росії.

В ЛОНДОНІ НЕ ВІРЯТЬ У ВІЙНУ ЛЕОНА ТРОЦЬКОГО

ЛОНДОН, 9. червня. — В британських урядових кругах не вірять у вісти, що Леон Троцький нападе на Польщу, з уваги на те, що Росія підписала договір про здержаннє від нападу на сусідів і з огляду на внутрішній розклад і розлад серед большевицької червоної армії.

В ЛОНДОНІ ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО ЛЕНІН НЕ ПОТЯГНЕ ВЖЕ БІЛЬШЕ ЯК МІСЯЦЬ

ЛОНДОН, 9. червня. — З ріжних жерел російських, анґлійських і німецьких тут вже добре знають, що большевицький премієр Ленін є смертельно хорий. Але з уваги на те, що в Московщині як і за царів держать усе в найбільшій тайні, досі ще нема певних відомостий про те, чи є можливість видужання для батька большевизму, чи нема.

З кругів російських соціялістів-революціонерів в Лондоні і в других містах Европи, котрі звичайно мають дуже добрі і прямі інформації, повідомляють, що стан здоровля Леніна є безвихідний і предсказують, що він вже більше не потягне як місяць.

Соціяліст-революціонер Байкалов заявив, що як Ленін помре, то в Росії нема другого на його місце, з уваги на його спосібности і знаннє, а також популярність серед робітників і з огляду, що він одинокий умів погодити три супротивні відруби серед большевицької партії.

По його смерти — каже Байкалов — настануть спори серед большевиків і ціла большевицька будівля скоро розпадеться.

СПРАВА КОНСТИТУЦІЇ ІРЛЯНДІЇ НА ДОБРІЙ ДОРОЗІ

ЛОНДОН, 9. червня. — Нині ведась цілий день дискусія між британським кабінетом і членами нового британського міністерства над новою конституцією Ірляндської Вельної Держави.

Вкінці прийшло до порозуміння. Кажуть, що голова ірляндського парляменту, Артур Ґриффит, приняв проект і є надія на взаїмне порозуміннє у сій справі.

БАНКОВА КОМІСІЯ ПРОТИ ПОЗИЧКИ НІМЕЧЧИНІ

ПАРИЖ, 9. червня. — Банкова комісія заявилась проти міжнародньої позички Німеччині і відложила свою конференцію на неозначений час.

ПЕРЕВАГА ВДОВИЦЬ НАД ВДІВЦЯМИ В ПАРИЖІ

ПАРИЖ, 9. червня. — В Парижі є тепер 253,863 вдовиці, а лише 50,892 вдівців.

Сі числа є витягнені з недавньої загальної конскрипції. Вони показують, які втрати понесла Франція у світовій війні.

ЗА ОДНОГО ДОЛЯРА У ВІДНІ ДАЮТЬ ВЖЕ 15,400 АВСТРІЙСЬКИХ КОРОН

ВІДЕНЬ, 9. чирвня. — Спадок австрійської корони продовжається дальше. Вчера давали за одного американського доляра 15,400 австрійських корон.

Сей спадок серед публики викликує переляк, але вона вже все спокійно переносить, бо до всього привикла.

Тепер маленька нова Австрія має в обігу 435 міліярдів корон, а недобір в буджеті виносить 300 міліярдів корон. Парлямент дав австрійському правительству уповажненнє на нові кредити у висоті 120 міліярдів корон, але се можна полагодити тільки новим додрукованнем для правительства сеї суми корон, а через те і правительство стратить і нарід стратить, бо корони далі летіти-муть в долину.

Виратувати Австрію з фінансової недолі могла би тільки заграннична позичка в сумі яких 50 міліонів долярів, але покищо нема виглядів на таку позичку.

ІТАЛІЯ ХОЧЕ ЗАКЛЮЧИТИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР З РОСІЄЮ

РИМ, столиця Італії, 9. червня. — Італійський міністер закордонних справ Карльо Сканцер заявив, що італійське правительство вже приготовила італійсько-російський торговельний договір і кождого часу готове його підписати. Якщо конференція в Ґазі не поведеться, то Італія підпише з Росією окремий торговельний договір.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 ценітв.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВАЖНИЙ ЗВОРОТ.

Кілька днів тому назад американський уряд видав дуже важну політичну заяву. У відповідь на запрошення кількох европийських держав, уряд Злучених Держав згодився брати участь в розслідженню закинених Туркам переслідувань національних менчостий в Малій Азії. Рівночасно уряд Америки від себе запропонував розширити первісний плян слідства та обняти ним теж закиди Турків, звернені проти других народів за їх захованне в Туреччині.

Хоча американський уряд виразно застерігається, що думає брати участь в слідстві виключно з гуманітарних (чоловіколюбних) мотивів, все таки сей крок стоїть в різкій противорічности з дотеперішною політикою теперішної републиканської адміністрації, бо до недавна й се не було можливе. Тому американську участь в розслідженню европейсько-азійської сварки треба признати першим кроком до важних змін в заграничній політиці американського уряду. Хоч зроблений він дуже осторожно та з далеко йдучими застереженнями, та все таки уряд після всякої правдоподібности не скінчить на одній інґеренції. За першим обережним вмішанием піде друге повнійше, за другим трете, поки Америка вже не буде стояти осторонь від всіх европейських та азійських справ, але буде в них брати таку саму участь, як беруть другі держави світа.

Можливість такого звороту є дуже важна для американських Українців, що хочуть помогти своїм браттям в старім краю добути свободу. Досі такі змагання мусіли розбиватися о тверду постанову републиканської адміністрації не мішатися в европейські справи. З хвилею, коли уряд змінить свое становище, американські Українці будуть могти предложити йому свої домагання й дістати від нього виразну заяву про становище американського уряду до визвольних змагань українського народа. Американські українські організації мусять бути готові для сеї великої хвилі.

УГНЕТЕНІ ГНОБИТЕЛІ.

Не минає дня, щоби з Росії не прийшла відозва російської православної церкви або якого визначного її достойника з просьбою о ратунок. Просять його попи, благочинні, епископи, архиепископи, митрополити, архимандрити, просить біле й чорне духовенство, просять просто всі. Відкликаються то до своїх співвірних в Америці, то до протестантів, то до католиків. Просять о поміч кождого, кого лишень просити можна.

Небувалий вид для російської православної церкви. Небувалий, бо ся церква все була злучена з державою, бо держава примушувала своїх підданих належати до сеї церкви, бо голова держави був рівночасно свого рода духовним начальником церкви. Небувалий, бо російська православна церква релігійного переслідування ніколи не зазнала. Небувалий, бо російська церква була майже все не тим чинником, котрого переслідують, але тим, що переслідує других.

Аж тепер російська православна церков опинилася в ролі переслідуваного й на своїх зубах мусить пробувати твердого хліба, котрим годувала всі другі віроісповідання в Росії. Не можна представити собі більшого глуму долі, як російську церкву, протягаючу руку по допомогу від протестантів, котрих вона сама колись судила церковними судами, котрими напаковувала кримінали та заселяла далекий Сибір. Хиба одно може бути ще більше жалісне, а то дивитися, як православна церква Росії задумує обєднатися з римсько-католицькою церквою, котру вона колись теж переслідувала, а котрої дипльоматичні зносини з ріжними европейськими урядами тепер моглиб помогти православній церкві зробити політичний напір на большевицький уряд в Москві.

З приводу утисків православних попів та православної церкви большевицьким урядом не можнаби висловлювати радости, бо угнетений все таки угнетений, дарма що лише вчора він був угнітачем. З російською православною церквою маеться на жаль так, що навіть тоді, як вона відкликається до світової опінії проти большевицьких насильств над релігійними почуваннями православних вірних, навіть тоді вона не покидає своїх насильних намірів супроти слабих. Маємо тут на гадці не що инчого, як відношенне сеї переслідуваної російської православної церкви до своеї посестри, переслідуваної української православної церкви. Російська саме православна церква ще й досі не пристала на те, щоби українські православні віроісповідники мали право орґанізуватися в осібну, українську православну церкву. Хоч український народ, зараз після революції з 1917. року дав виразно до пізнання, що він думає зірвати свої релігійні зносини з урядовою православною церквою Московщини, з котрою його силоміць звязали московські царі в імперіялістичних цілях царату та націоналістичних цілях московської нації, мимо сього московська православна церква без упину стояла ворожо до всяких змагань Українців визволитися зпід релігійної зависимости від Москалів.

Що ще більше характеристичним для московської православної церкви, то те, що в своїй акції проти самостійної української православної церкви вона послугувалася якраз тим самим большевицьким урядом, проти котрого вона тепер відкликуеться до світа. На Українців, що бажали церковної відправи в своїй рідній мові, що не хотіли признавати чужинців своїми релігійними настоятелями, що не хотіли дозволити Москалям укріпляти національний гнет над Україною при помочи церковного зверхництва над Україною, ті самі церковні православні московські зверхники, що тепер з большевицьких криміналів простягають руки о поміч, цькували й ще й досі цькують тих самих большевицьких чиновників, від котрих їм тепер приходиться терпіти.

Переслідування української православної церкви московськими православними властями на спілку з большевицькими комісарами являеться доказом, що московська православна церква не позбулася своїх звичок гнобити свобідну думку людий, що вона не навчилася шанувати навіть релігійного почування. Тому всякі апелі арештованих патріярхів, хочби й які вони були вимовні, не найдуть в світі такого відгомону, який вони найшлиб, колиб російська православна церква простягала до світа руки чисті від всякого гнету.

УКРАЇНА Й ЗАХІДНА ЕВРОПА.

А. Марголіна.

В журналі Ліґи Націй ч. 88 (Annex VIII, p. 19—20) є надрукованими офіціяльні ноти Франції й Анґлії, котрі визнали Українську Республику й признали своїх представників при українському урядові Центральної Ради. Ці документи відносяться до грудня 1917 року, себто появились раніш берестейського миру.

Таке визнання України з боку Франції й Анґлії було наслідком того, що влада в Росії перейшла в листопаді 1917 року до большевиків. Анґлія й Франція передбачали, що центральні державц можуть заключити мир з большевицьким урядом. Тому вони й рішили виділити Україну з її Центральною Радою й визнати її самостійність, в надії, що Україна буде продовжувати війну проти центральних держав, в сполуці з антантою.

Всі ці надії антанти не здійснились, бо вже в початку 1918 року большевицькі армії наводнили Україну з північи й взяли Київ. Центральна Рада, український уряд, й разом з ними представники Франції й Анґлії були примушеними покинути Київ.

Скоро після цього був підписаний Брест-Литовський мир. Відношення межи Україною й центральними державами за ті часи можуть зясувати дійсні стремління Німеччини й Австро-Угорщини на Сході Европи під час війни. З другого боку, політика держав антанти на Сході Европи й ріжні орієнтації цих держав, пояснюють богато подій останнього часу й дають можливість для проґнозу будучої ролі західних держав Европи й Сполучених Держав Америки в відбудованню державного й економічного життя України.

I. Україна й Центральні Держави.

Під час війни склалася загальна опінія, ніби Німеччина й Австро-Угорщина мають однакові наміри й пляни відносно Східної Европи. Народи антанти були певними, що не тільки Австрія, але й Німеччина, хоче відділення України від Росії.

Але в дійсности політика обох центральних монархій була спільною тільки в їх меті **ослаблення** Росії й **зменшення** її розмірів.

Що-ж до реалізації цієї мети, то кожна з двох центральних імперій мала свою власну, окрему програму. Німецький уряд мріяв про анексію Естонії, Латвії й Литви й про політичний й економічний вплив у всій останній російській імперії. Навпаки, австро-угорські воєнні й урядові кола були більш всього зацікавленими в повній сепарації України від Росії. Ще за довгий час до війни істнував тайний проєкт збудування **потрійної** монархії Габсбурґів: Австро-Угорщини-України.

Такі апетити Австро-Угорщини що-до анексії України викликали незадоволення й навіть обурення межи німецькими урядовими й воєнними колами. Останні трималися тої думки, що Австрія вимагає компенсацій, котрі зовсім не відповідають пропорції її участи в війні, яко союзника Німеччини.

Україна не має ґеоґрафічних кордонів з Німеччиною. Тому більшість ґерманських політиків навіть боялася повного відділення України, яко перешкоди для Німеччини в її економічному рухові з півночі, через Польщу й Росію — на Україну. Винятком являлась в той час тільки невелика ґрупа відомого німецького журналіста д-ра П. Рорбаха, й його співробітника, А. Шмидта. Ця ґрупа послідовно й рішуче вимагала, щоб **всі** народи бувшої Росії, а також й український, мали право самовизначення й самостійного істнування. Що-ж до офіціяльної Німеччини, то вона бачила для себе необхідність тільки **тимчасового** відділення України від Росії, яко жерела для годування німецької армії й населення. Після підписання миру з Совітською Росією по стратеґічним мотивам, Німеччина визнала в Берестї самостійність України. Цього вимагала Австро-Угорщина. Але ще більш цього вимагали інтереси самої Німеччини, для ізоляції України від большевицького режіму й звязаної з ним анархії і руїни господарства. Берестейський мир мав справедливу назву „хлібного" (Brodfrieden), оскільки це торкається до визнання України яко незалежної держави, з боку Німеччини. Зі сього боку, український уряд шукав в Берестї допомоги від центральних держав проти большевиків, котрі вже взяли тоді Київ й примусили Центральну Раду й український уряд покинути Київ.

Ріжниця **політичних** інтересів Німеччини й Австрії підчас заключення Берестейського миру є ясною також на прикладі їх ріжного відношення щодо Холмщини. Австрія вимагала, щоби Холмщина була сполучена з Польщею, бо Австрія хотіла мати, яко союзника, велику й прихильну до неї Польщу. Навпаки, Німці вимагали, щоби Холмщина залишилася за Україною, позаяк вони не бажали допущення великої Польщі, котра могла пізнійше зявитися занадто міцним буфером межи Німеччиною, Росією й Україною.

Коли підвести добутки німецької окупації України в 1918 році, то треба констатувати, яко позитивні риси, цього часу, зразковий лад зовнішнього життя, відбудову індустрії й промисловости й реґулярного залізничного руху.

Але, з другого боку, Німці підтримували земельну й русифікаторську політику гетьманських кол. Весь напрямок діяльности ґерманського воєнного командування на Україні, а також реквізиції у селян для німецької й австрійської армії, викликали незадоволення широких верств українського населення й підготовили сприяючий ґрунт для повстання.

І. Борщак.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА НА МІЖНАРОДНЬОМУ КОНҐРЕСІ

двіста років тому назад. (1728)

Початок 18 віку було ознаменовано конфліктом, між Габсбурґами й Бурбонами, який мало по малу перейшов в всеевропейську війну, від Гибралтара до Бендер. І хоч трактати в Утрехті (1714) і в Ніштаді (1721) закінчили цю війну, але втомлена людність не могла навіть після формального закінчення торжества кріваваго армаґеддона заспокоїтися. То тут то там вибухали місцеві конфлікти. Тоді поміж державами стала ширитись думка про необхідність скликання мирового конґресу, в якому брали би участь всі держави Европи як переможці так і побіджені.

Після довгих переговорів, такий конґрес вирішено було скликати на 1728 р. в Суасоні, у Франції, керовник якої кардінал Флері мав великий авторитет в Европі як завдяки своєму становищу князя церкви так і особливо завдяки свойому миролюбному характеру.

Сталося так, що цей конґрес, звязаний в історії з українським питанням, і що особливо важно, являється єдиним в цьому відношенню конґресом, бо ні до нього, ні після нього не було загально еврпейського мирового конґресу, якийби займався, хоч і небезпосередньо, Україною.

В історії цей факт невідомий, бо взагалі европейська література про Суасонський конґрес бідна-до неможливости, а що до української то здається навіть ніде в нашій історіоґрафії й не згадується про звязок Суасона з нашою батьківщиною. Папери Орлика, батька і сина, які переховуються в французькім міністерстві закордонних справ і документи про Суасонський конґрес дають можливість відновити цей епізод, з такої великої, важкої й енерґійної дипльоматичної акції гетьмана Орлика.

Вже в 1725 р. коли питання про конґрес тільки діскутувалося, Орлик, який з Сальонік пильно слідкував за европейською політикою, починає підготовляти ґрунт для того, щоби поставити Українську справу на „зеленім полі". В ті часи утворилася Гановерська ліґа, (в склад якої війшли Франція, Анґлія, Голяндія й Прусія) яка мала своєю метою утримати в силі трактат в Утрехті, вона дивилася підозріло на зміцнення Москви й особливо на її залицання до цісаря, проти якого й був направлений Утрехтський трактат.

З початку серпня 1726 р. в листі до свого приятеля, що був консулем в Сальоніках, а пізніще урядовцем в Парижі Бланка-Гетьман розвиває ідею, що його особа може бути дуже корисною для інтересів Гановерської ліґи. Знаходячись в постійному контакті з Україною, він може в слушний мент викликати революцію і таким чином нанести удар Московщині в однім з самих небезпечних для неї пунктів. Він певний, що „в европейськім конфлікті Україна завжди матиме пануючу ролю. Козацька нація страшенно пригнічена російським урядом і чекає лише менту, щоби скинути невиносиме ярмо, яке йому навязали після нещасної полтавської баталії"...

Одночасно 6 серпня в листі до Станіслава Лещинського, beau-pere'а Людвика XV, мешкавшого тоді в Шамборі, Орлик прохає допомогти йому поставити українську справу в контакті з Гановерською ліґою. Він жадає „протекції для козацької нації й цілої України від Гановерської ліґи, маючої таке шляхетне завдання, як установлення миру в Европі, а без спокою на Україні жадного миру не буде".

Наколиж Гановерська ліґа не згодилась би на таку протекцію, гетьман прохає спеціяльно, французького короля, на міжнароднім конґресі, що має зібратися в Суасоні, зажадати внесення в загальний трактат пункту про евакуацію України москалями „французький король має видати спеціяльний дипльом в цій справі, якім бере під свою протекцію Україну й Запорожське Військо. Я опублікую цей дипльом на козацькій мові по цілій Україні".

Ці два листи до Станіслава Лещинського й Бланка малюють нам тодішні пляни Орлика. —Зручний дипльомат — може найздібніщий, якого взагалі коли небудь мала Україна — він залишає на боці такі питання: з кім має Україна, на чолі з його особою бути в союзі, форму цього союзу, що це дасть Франції й т. д. Він, поки що, лише звязує українську справу з міжнародньою мораллю, яка не може допустити, щоби на Вкраїні панували насильники. Але о за цими, яб сказав, міжнародними заходами, які викликались урочистим фактом скликання всеевропейського конґресу, гетьман знає, що далеко не останне значіння в тій чи инший „протекції" грає інтерес. І він вказує на ці інтереси і Гановерській лізі, й Франції зокрема, вказує, правда поки досить неясно, не знаючи, як поставляться до цього міжнародні чинники. Одно він зазначає яскраво — антімосковський настрій на Вкраїні, а з цього вже зацікавлені сторони мають зробити свої висновки.

Друге, чого Орлик невідступно вимагає, це міжнародньої ґарантії Української вільности. Це був лейт — мотив його трицятирічної праці. Навчений горким досвідом всієї попередньої української історії, коли жадна комбінація з одною лише державою не виправдувала себе. Орлик скрізь шукає міжнародньої ґарантії всіх, або принаймі групи держав.

Англійський і французький уряди пішли на зустріч Орликови, Їхні посли в Царгороді дістали відповідні інструкції й завдяки їхнім представленням Порта збільшила субсідію Орликові й навіть обіцяла дозволити йому виїхати на конґрес. „Всі гановерські союзники писав — французький посол в Туреччин Андрезель до гетьмана — абсолютно розуміють великі користи, які Ваша славна особа може принести справі, спильної для них всіх".

Дістатися на конґрес гетьманові не вдалося. Московський посол при Порті пильно слідкував за ним, і Туречина не бажаючи в цей мент конфлікту, так і не дала змоги Орликові виїхати; й гетьман захищав свою справу, листуванням. Допомога Франції йому обіцяна; також Анґлія, Голяндія й Швеція обіцяли піддержати на конґресі. Головними його дипльоматичними захистниками на конґресі мають бути: Станіслав Лєщинський, ґраф. Бассевиц, посол Гольштінського князя Карла Фридриха, любившого знавшого Орлика ще з часів Швеції. (Племінник Карла XII і одружений з дочкою царя Петра — Ганною, Карл-Фридрих мав велике слово на берегах Неви).

Дипльоматичне становище гетьмана було дуже делікатним. Конґрес не був результатом війни, а Росія була не тільки повноправним членом його, але й відогравала велику ролю; ще до того один з головних чинників, що мав підпирати вимоги Орлика, був родич московського царя — все це викликало обережність в ноті гетьмана.

Меморіял, який Орлик надіслав через кардінала Флері, голову конґресу, написаний по латині. Залишаючи до другого часу повне його надруковання, ми даємо тут лише найцікавійші витяги:

„Козацька нація після низки побід над поляками, побідниця, тріумфуюча й могутня добровільно пішла під московську протекцію спільно з своєю країною по обох берегах Дніпра; укладений був трактат, про непорушення законів і вільностей козацьких, який був санкціонований клятвою царя Олексія Михацловича за себе й за своїх наступників; син його Петро не тільки по вступленню на трон, але й після навіть Полтавської баталії з 1709 р. прилюдно підтвердив грамотою трактат, складаний в часи Хмельницького".

Гетьман вимагає відновлення переяславського трактату, але — й це найважніще — з міжнародньою ґарантією „...Per plenipotentiores suos restituendam genti cosacae libertatem pristinam in congresso soisonnico pro movere"... Нехай повноважні представники царя підтвердять на Суасонському конґресі відновлення колишньої козацької свободи".

Тільки шляхом міжнародньої гарантії Орлик сподівався добути повної незалежности України. І він це вважає conduio sine qua non української незалежности; тому це дивлючись на поміркований тон його ноти, він гостро критикує поводження москалів на Вкраїні, ставлючи це питаннє теж в міжнародньо правовій площі— гноблення одного народа иншим.

„Universas Cosacorum gentem immani moscovitico yugo oppressum" — Весь козацький нарід пригнічений жахливим московським ярмом — ось другий лейт-мотів гетьманського мемоморіялу.

„...На перекір заключеному договору (contra pacta concluta) москалі ввели на Вкраїну величезні свої війска й розмістили їх по містах і селах для жорстокого гноблення народу. Одних з генеральної старшини й полковників москалі самим низьким єпособом скарали на смерть (humillime supplicio mortis affecit) инших заслали на вигнання, а на їх місце поставили москалів, молдавів і сербів. 30 тисяч козаків були надіслані для будування ладожського каналу і до Персії, де їх подували борошном змішаним з камінями. Колись цвітуча Україна — нині мертва, ніби ураган пройшов по ній, населення від жаху тікає на Січ, з якої походить український народ і яка є захистом для України (qui est origo et radix gentis ucrainicae et asylum Ucrainae).

Особа гетьмана на Вкраїні дуже поважається й як видно з прикладів Хмельницького, Виговського й Мазепи, від них залежить вся політика, за якою йдуть звичайно всі козаки. Немає на Україні справжнього гетьмана; істнує лише мара (фантом) його. Факт призначення гетьманом Апостола стався лише для того, щоби переманити на свій бік запорожців що під Кримською протекцією. Та й не є козаком Апостол, а „moldavusobscurissimo loconatus" (молдав темного походження).

Для того, щоби догодити Москалям він так поводиться на Україні, що навіть камень зворушився би від його знущання над населенням..."

* * *

Конґрес в Суасоні тягнувся більше року; в загальному трактові нічого не згадується про Україну. Протоколів конґресу не залишилось й важко встановити, чи були розмови про Україну на пленарних засіданнях; хоч це й не виключено. Проте з листування Орлика та инших документів архиву маємо такий образ, Кардінал Флері, англійський делеґат Лорд Стангоп, голяндський делеґат барон Гослінґа, еспанський делеґат князь Бурнавиль, були тіми, що вели розмови з російським делеґатом Головкинним в справі Орлика. Посередниками були: шведський делеґат барон Гедди й голштінський граф Бассевиц. Дипльомати запевняли Головкина, що справа ґенерала Орлика є справедлива й що в інтересах цілої Европи її полагодження". (З документів видко, що лише Флері 4 рази мав розмови з Головкиним відносно Орлика).

Головкин зимно поставився до цих заходів і в грудні 1728 р. відповів Флері, що його уряд не може допустити діскутування української справи на конґресі; що на Україні повний спокий, а уряд настільки прихильно ставиться до козацької нації, що навіть на перекір постанові небіжчика царя знов дозволив обрати гетьмана. Сам Орлиқ, це, по виразах Головкина, бунтар і спільник зрадника Мазепи, але не зважаючи на це, цар готовий аменестувати Орлика, коли він буде від нині щирим для Росії.

Клясична відповідь!...

На цьому й закінчились „дебати". Гедда, зі слов Флері, радив Орликові покористуватися амнестією. Орлик не побажав і в листі до французького посла Андрезеля писав: .... московські міністри з спокон віків були найбільш підозрілі цілому світові, до їхніх слів не можна мати жадного довірря, і не можна чекати від них ні доброї волі, ні правди"...

На цьому можна було би закінчити цей нарис, але історичні аналоґії це така велика покуса, особливо в наші дні, що не можу стриматися від такої аналоґії, та мабуть вже читач і сам зауважив її. Переставте лише назви, замінить Суасон-Генуею і Ви матиме-те повний образ нашої справи в 1728 р. Замість Головкина — Чичерин, а зміст відповіді Головкина — цеж відповідь Чичерина в 1920 року. Андрію Левицькому, підчас мирових переговорів у Ризі, для яскравости образу на Україні й сьогодня сидить „Молдав" який ще меньш має відношення до України, ніж Апостол.

Висновки? Вони ясні, й зупінятися на них не потрібно.

Париж, 1922 Квітня.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Тейлорчан, Тейлор, Па. Не можемо помістити, бо у дописі є обида чести Впрочім це справа родичів. Як вони вдоволені, то кому яке діло вмішуватися у їхні справи.

В. Г., Трентон, Н. Дж. Вони всі одним миром мазані! Та коли вже роздумати, хто для нас найбільше небезпечний, то без ніякого сумніву—польські хлопи. Вони такі лакомі і голодні на українську землю, що нікого нам не треба так боятися, як польських хлопів-кольоністів. Вже тепер лізуть на нашу землю тисячами, як саранча. Бюрократія гнобить нас політично, а польські хлопи забирають нам саме жерело життя — землю. Проте не можна вірити ніякому Ляхови, без огляду, до якої партії причисляється. Вони всі мають цю саму думку, а саме, щоби винищити нас до коріння, а що остане, викинути із наших прадідних осель.

Д. П., Нортгемптон, Па. Це знає вже кождий, що большевики довели Росію і Україну — до самого краю. Відсилаємо лист, бо нема у нім нових фактів.

А. Р., Сагіно, Миш. Не можемо помістити, бо ваш приятель Поляк вже занадто грубо лає свою власну Польщу. А грубих слів друкувати не вільно.

В. П. іП. Д., Трой, Н. Й. Ми подали урядовий звіт із віча, підписаний секретарами. Полагодіть усьо діло із ними. Нам годі вмішуватися у ваші місцеві непорозуміння.

З. Ф., М. П. і К. Ф., Трой, Н. Й. Якби ми помістили це, що прислали, наразилибисьмо У. Н. С. на процес о клевету. А тих процесів ми вже мали по саму шию. На вашім вічу вибралисьте вічевий уряд, який прислав нам урядовий звіт. А як чиї заслуги поминено, як звіт неточний — ми за це неодвічальні. Добрий патріот хай тішиться, що сповнив добру роботу та що поміг народній справі. Добрі діла виявляться скорше чи пізніще.

ДОПИСІ

ВІЛІНҐ, В. ВА.

Збірка у церкві Пресв. Діви на оборону Східної Галичини.

О. М. Насвищук, Медуна Андрій, Габак Олекса і Салик Олекса по $5.00; Кузан Василий, Савяк Андрій і Шевчук Михайло по $2.00; В. Чайковський, Ю. Вікера, І. Кабала, І. Зень, М. Тарнавський, В. Сирило, Дм. Канюк, М. Косар, Ю. Водак, М. Гектор, О. Гайдук, П. Канюк, Горечій, К. Трилецький, М. Тепа, Міць і Д. Солонечний по $1.00; В. Когут, С. Грушкевич, Сташків, А. Когут і М. Полеч по 50 цнт.; В. Піґан, П. Наконечний, І. Кароль, М. Зень, А. Бліщ, І. Рафа і І. Кундира по 20 центів.

Андрій Медуна.

РЕКОРДОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО НАР. СОЮЗА

за місяць май 1922 р.

НОВИЙ ВІДДІЛ.

Отворено новий відділ 31-ший, братство св. Кирила і Методія в Ст. Клейр, Па. Склад того відділу створла часть членів добровільно вилучених з відділу 9-го. Імена тих членів з задержанєм порядку системи виказуеся в рубриці членів взявших і принятих з переступними листами.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 5. Кривень Юлія.
В. 15. Козак Семен, Пухта Катерина.
В. 20. Яловий Михайло.
В. 24. Кудла Марія.
В. 31. Кормаш Никола.
В. 45. Шайняк Никола, Шайняк Іван.
В. 58. Сороковський Іван, Завацький Теодор.
В. 61. Петрів Марія, Максимчак Мих.
В. 63. Денько Юстина, Зошак Марія.
В. 66. Лешко Іван.
В. 69. Вітрак Василь.
В. 70. Рибка Анна.
В. 75. Маланяк Ксеня.
В. 76. Свербивус Йозефіна, Бундуга Анастазія.
В. 96. Лесюк Стефан, Вороняк Ігнац.
В. 106. Марчук Никола.
В. 125. Канюк Зофія, Дмитрів Параня.
В. 127. Когут Іван.
В. 130. Куз Варвара, Куз Михайло.
В. 139. Слободян Іван, Іванюк Йос.
В. 142. Кучмида Франко.
В. 145. Сливчук Никола.
В. 146. Сеньків Петро, Дуґас Ілько.
В. 161. Лаврик Никола.
В. 167. Унисько Зофія.
В. 168. Стецишин Михайло.
В. 169. Гнатів Григорій.
В. 183. Махник Стефан.
В. 206. Виспянський Йосиф.
В. 213. Ґац Никола.
В. 215. Янус Корнеля.
В. 218. Подучак Іван, Макар Мих.
В. 225. Патен Татіянна.
В. 230. Сокіл Катерина.
В. 234. Задорецький Стефан, Грай Михайло.
В. 237. Роґала Антін.
В. 238. Пантелюк Катерина, Пантелюк Василь.
В. 242. Турянська Марія, Турянський Петро.
В. 243. Гавришків Василь.
В. 245. Бейґер Никола, Мазовита Тимко.
В. 276. Керда Анастазія.
В. 288. Паращак Максим.
В. 295. Сенюта Текля, Лесняк Текля, Мискало Дмитро.
В. 296. Головчак Михайло.
В. 316. о. Гундяк Іван.
В. 330. Андриїшин Іван.
В. 338. Лабойко Ольга.
В. 342. Швайлик Анна, Швайлик Петро.
В. 364. Стойка Александра, Стойка Михайло.
В. 367. Федоришин Стефан, Дмитрів Яків.
В. 369. Турко Олена.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 1. Малиняк Василь.
В. 20. Поглод Стефан, Мищук Никола, Герман Григорій.
В. 23. Баюс Стефан.
В. 27. Зилинський Антін, Зилинський Стах, Білик Михайло.
В. 42. Петручкович Максим.
В. 45. Штогрин Стефан.
В. 51. Маєр Альберт.
В. 73. Малішевський Юрко.
В. 85. Лотоцька Марія, Лотоцький Йосиф, Понько Іван.
В. 87. Мицьо Василь, Сахар Мих.
В. 106. Максимець Теодор.
В. 108. Фрелик Катерина, Фрелик Никола, Шуґайло Петро.
В. 109. Литвін Казимир, Литвін Марія
В. 142. Домитрів Іван, Зилинський Станислав, Гашко Владислав, Думанський Іван.
В. 155. Лайкош Йосиф.
В. 166. Николич Никола.
В. 183. Манько Андрей, Ганковський Іван.
В. 196. Бабинський Никола.
В. 217. Бояновський Стефан, Стрилець Михайло, Лехкий Василь.
В. 219. Стахура Гаврило.
В. 221. Матущак Йосафат.
В. 239. Береза Іван.
В. 276. Лень Григорій, Лень Настуня, Стубан Василь.
В. 286. Гусович Роман.
В. 295. Борович Михайло.
В. 301. Сливинський Никола, Сливинська Анна, Кулич Семен, Козира Адам.
В. 336. Фецачен Михайло, Ґрабський Дмитро.
В. 338. Ґаґатко Михайло, Ґаґатко Петро.
В. 388. Чижевич Ілько, Лесюк Вікторія.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ КАРТАМИ (ЛИСТАМИ).

В. 25. Цаповська Марія, Цаповський Йосиф.
В. 31. Брелик Григорій, Кузьо Іван, Гелер Йосиф, Дзюбан Іван, Бебен Андрей, Волота Никола, Куштала Параска, Дзюба Анастазія, Кош Катерина, Оґарек Іван, Кузьо Ева, Майкович Олекса, Ястшоб Станислав, Брелик Катерина, Вовчик Єфрозина, Погранична Марія, Вовчак Григорій, Томків Іван, Скриньковський Іван, Деленько Стефан, Мищишин Ева, Томко Анна, Вайда Теодор, Деленько Катерина, Пограничний Михайло. Велота Анна, Сич Петро, Феценко Кирило, Бебен Ґ. Доминик, Стиранка Антін, Кош Катерина, Кош Ілько, Гелер Пазя, Вайда Дмитро, Брелик Франко, Болкович Марія, Погранична Катерина, Ястшоб Анна, Майкович Розалія, о. Скроцький М. Ярослав, Вайда Марія, Томків Магдалина, Феценько Варвара.
В. 39. Кінь Франко.
В. 45. Касіян Мартин.
В. 53. Стравняк Стефан.
В. 60. Прешляк Ева, Прешляк Павло.
В. 91. Шпак Андрей, Ґарко Антін.
В. 94. Простий Стефан.
В. 128. Волошинський Никола.
В. 160. Грабар Андрей
В. 183. Кметик Никита.
В. 219. Дармограй Стефан.
В. 239. Мороз Катерина, Мороз Йос.
В. 248. Процишин Андрей.
В. 274. Сенидяк Теодор.
В. 286. Челак Михайло.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИКЛЮЧЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕННЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Ґручковський Іван.
В. 5. Пукіш Василь.
В. 9. Лучканин Михайло.
В. 10. Ґайда Никола.
В. 13. Качмар Яким.
В. 14. Когут Дмитро.
В. 18. Колтко Григорій, Колтко Іван.
В. 24. Яцук Никола.
В. 32. Семенько Іван.
В. 33. Коник Анна.
В. 36. Тиха Ева, Ришитник Анна.
В. 43. Зелик Михайло, Лаґода Константин, Когут Йосиф.
В. 44. Кравчук Яким.
В. 51. Олеяр Василь.
В. 55. Яечник Антін.
В. 56. Чулка Єлисавета, Чулка Мих.
В. 59. Зелик Олекса.
В. 61. Дудинська Сальвина, Рось Мартин, Дудинський Никола, Цапович Іван, Королевят Дмитро, Филевич Михайло.
В. 69. Зазуляк Іван.
В. 76. Пищевят Дмитро.
В. 78. Виняр Іван.
В. 83. Карбивник Феся, Дубицька Марія, Маліновський Григорій, Кулинич Дмитро, Дубицький Антін, Рій Петро, Чілак Лука, Карбивник Роман, Аркатин Гринько, Гринько Михайло, Маланюк Іван, Витяз Іван, Колісник Василь, Маньків Іван.
В. 85. Наґлє Юлія, Пстрак Володимир, Гащец Олекса, Костюк Никола, Пстрак Теодор, Стецяк Андрей.
В. 93. Паранюк Макс., Козар Титус.
В. 98. Конопка Ілько, Демчко Григ.
В. 109. Тинжик Андрей, Твардий Франко, Тварда Анна.
В. 114. Гайдук Петро.
В. 122. Маршалек Владислав.
В. 126. Пішко Никола.
В. 134. Гаврильчак Анна.
В. 135. Макар Марія, Орловський Іван, Лазоришин Василь, Копильчак Михайло, Остяновський Андрей. Кокос Мартин, Кулинич Григорій, Макар Дмитро, Вацлавський Антін.
В. 136. Бочар Владислав, Веприк Теодор.
В. 155. Ваверчак Томаш.
В. 156. Януш Петро.
В. 157. Бачинський Юрко, Висоцький Михайло, Ландяк Томаш, Постол Томаш.
В. 16.5 Гнатусько Іван.
В. 171. Бойко Іван.
В. 175. Шатковський Михайло, Шатковська Михаліна.
В. 182. Кузьо Петро, Кметь Іван, Кметь Кароліна.
В. 192. Бундик Катерина, Бундик Михайло.
В. 193. Пепсин Іван, Гайдук Антін.
В. 195. Крайняк Гнат.
В. 196. Мартинець Володимир.
В. 204. Паславський Іван.
В. 207. Моравський Йосиф.
В. 213. Вдовичин Данило, Оленчук Настя, Оленчук Юрко.
В. 214. Рибий Іван.
В. 217. Паньчук Ізидор, Травинський Іван.
В. 219. Заморський Роман.
В. 221. Шиманський Іван, Билинський Пилип.
В. 223. Ходак Іван.
В. 235. Невойда Павлина, Невойда Олекса.
В. 238. Антонюк Сава.
В. 240. Хухра Катерина, Хухра Іван, Рибак Іван, Сорока Іван.
В. 247. Біян Дмитро, Біян Анна, Шатинський Михайло, Гичка Василь.
В. 270. Нагачевський Стефан, Гута Пилип, Вусик Агафія, Гриник Іван.
В. 282. Окінний Андрей.
В. 283. Чорний Михайло.
В. 290. Виґрановська Марія.
В. 296. Іванців Яків.
В. 300. Гриньків Павло, Мичковський Михайло, Мичковська Марія.
В. 301. Остапчук Дмитро.
В. 308. Коробій Іван.
В. 318. Мацько Анна.
В. 320. Західний Теодор.
В. 326. Маційовський Антін, Маційовська Марія.
В. 330. Кравецький Никола, Карпович Павло.
В. 336. Заремба Михайло, Телеп Петро, Литвак Ігнатій, Воробель Антін, Воробель Дмитро, Ільків Іван.
В. 338. Пухнатий Ілько, Кудлик Мих.
В. 354. Качмар Стефан.
В. 363. Мельник Никола.
В. 365. Теренюк Даниїл.
В. 367. Попадюк Іван.
В. 379. Кухар Петро.
В. 384. Дячун Карло.
В. 393. Добжанський Стефан, Завинський Адам.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ ЛИСТИ (КАРТИ).

В. 9. Бебен Ґ. Доминик, Стиранка Антін, Феценко Кирило, Сич Петро, Велота Анна, Пограничний Михайло, Деленько Катерина, Вайда Теодор, Деленько Стефан, Скриньковський Ів., Томків Іван, Вовчак Григорій, Брелик Катерина, Ястшоб Станислав, Майкович Олекса, Оґарек Іван, Волота Никола, Процишин Андрей, Бебен Андрей, Дзюбан Іван, Гелер Йосиф, Кузьо Іван, Брелик Григорій, Феценко Варвара, Томків Маґдалина, Вайда Марія, о. Скроцький М. Ярослав, Майкович Розалія, Ястшоб Анна, Погранична Катерина, Болкович Марія, Брелик Франко, Вайда Дмитро, Гелер Розалія, Кош Ілько.
В. 61. Стасюк Андрей.
В. 99. Цап Матвій.
В. 111. Коцан Михайло.
В. 126. Сенидяк Теодор.
В. 170. Грабар Андрей.
В. 172. Маселко Михайло, Длукаш Деонізій.
В. 228. Вовчак Єфрозина.
В. 237. Мороз Катерина, Мороз Йос.
В. 239. Береза Іван.
В. 258. Шпак Андрей.
В. 295. Волошинський Никола.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 116. Галас Варвара.
В. 288. Добровоцький Григорій.
В. 321. Малик Андр., Кобза Мих.
В. 330. Жиромський Никола
В. 384. Козар Іван.

ЗІСТАВЛЕННЄ:

В місяци цвітни 1922 р. було в У. Н. С. повнолітних членів	12.143
В місяци маю 1922 р. принято нових членів	72
В місяци маю 1922 р. принято наново членів	53
В місяци маю 1922 р. принято з переступними листами	62
В місяци маю 1922 р. принято з інших кляс обезпечення	11
Разом	12.341
В місяци маю 1922 р. суспендовано членів	150
В місяци маю 1922 р. взяли переступні листи	48
В місяци маю 1922 р. відійшли до інших кляс	11
В місяци маю 1922 р. померли	6
Разом	215
З кінцем місяця мая 1922 р. У. Н. С. мав повнолітних членів	12.126

ЗІСТАВЛЕННЄ ПІСЛЯ КЛЯС І СУМИ ОБЕЗПЕЧЕННЯ:

В класі D на $100	7
В класі A на $250	263
В класі AA на $500	4.997
В класі B на $750	389
В класі C на $1000	7.337
В класі BB на $1500	120
В класі CC на $2000	13
Разом	12.126

ЗІСТАВЛЕННЄ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗА за місяць май 1922 р.

З кінцем місяця цвітня 1922 р. було в У. Н. Союзі молодечих членів	5.379
В місяци маю 1922 р. принято нових	71
В місяци маю 1922 р. принято наново	44
В місяци маю 1922 р. принято з переступними листами	62
Разом	5.556
В місяци маю 1922 р. суспендовано	90
В місяци маю 1922 р. відійшли з переступними листами	56
В місяци маю 1922 р. померло	4
Разом	150
З кінцем місяця мая 1922 р. У. Н. С. мав молодечих членів	5.406

Зіставленне загальне:

В місяци маю 1922 р. У. Н. С. мав повнолітних членів	12.126
В місяци маю 1922 р. У. Н. С. мав молодечих членів	5.406
Разом	17.532

УВАГА

котру кождий відділовий урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї тісно застосуватися.

Так повнолітні як і молодечі члени У. Н. Союза, оголошені в рекордовім звіті за місяць маю 1922 р. як суспендовані або виключені за неплаченнє місячних вкладок чи з інших шричин згідно зі статутом організації, коли хотять і надальше бути членами У. Н. Союза, мусять зголоситися в протягу сего місяця (червня) до своїх відділів і вписатися наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Єсли цего не зроблять до кінця місяця червня 1922 р., то в липни 1922 року мусять виповнити нові аплікації (просьби о принятте) наколи схотять бути дальше членами У. Н. Союза, подібно як кождий новий кандидат. Ці знов члени, так повнолітні як і молодечі, котрі в місяци маю 1922 р. взяли переступні листи а еще доси не зголосилися до іншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мусять це зробити в місяци червни 1922 р. бо на другий місяць, то є в липни 1922 р. стратилиб всі членські права і моглиби бути приняті тільки на підставі нових аплікацій (просьб о принятте).

С. Ядловський, голов. предс.,
І. Каштанюк, голов. рек. секр.

ПОКЛИК

ДО УСІХ РОДИМЦІВ З СТАНИСЛАВШИНИ, ПОКУТТЯ А Й УСЕЇ ГАЛИЧИНИ.

Краяни! Одним із найбільше свідомих округів нашого краю було і є Покуттє. А у ньому серцем була Станиславщина. На тім Покуттю лежить також наша славна Гуцульщина, яка записалася у історії нашого визвольного руху сердечною кровію гуцульських леґінів-героїв. Нині Покуття лежить скервавлене і зруйноване. Може нігде вороги не погуляли так люто, як у тім закутку нашої землі.

Ми читали у „Свободі" просьбу „Педаґогічного Товариства" в Станиславові, щоби подати помічну руку для тамошньої „Рідної Школи".

Браття і Сестри! Поможім і то поможім негайно! Просвіта, своя, рідна — це найбільше могуче оружіє у борбі за волю.

Зі спалених, понищених сіл луною несеться до нас просьба: Поможіть нам, бо ми вже самі піднестися не годні. Поратуйте, подайте помічну руку!

Чи ми останемо глухі на цей стогін нашого роду?! Чи не подамо ліку тим, що лежать поранені і отікають кровію? Ті рани, та жива кров, що із них тече — то позамикані школи, читальні, то застановлені ворогом часописі, книжки.

Витікаюча кров нищить життє в тілі — просвітний занепад нищить духове життє. Не даймож ворогам убити у народа душу! Поможім рідній стороні загоїти рани, скріпити втікаючу силу.

Не камінна у нас душа! Згадаймо за мучеників та героїв із славного Покуття та споминами загріймо наші серця до щедрих жертв.

Це правда, що на всі сторони мусимо давати. Але ніяк не можемо, не сміємо забути і за той кут нашої батьківщини, що приніс тільки жертв в обороні нашої свободи.

Жертви можна слати через „Свободу" прямо до „Педаґоґічного Товариства" у Станиславові, Галичина, або на руки підписаного.

Не забудьмо, що на нашу поміч ждуть і надіються. Не заведім їх надій.

Михайло Припхан.

Адреса: Mich. Pripchan, c|o Rizsak, Box 20, Passaic, N. J.

СКЛАДКИ НА ДІМ ЧИТАЛЬНІ В ПЛАУЧІ

Подаємо до відома усім жертводявцям, котрі зложили свої складки на будову власного дому читальні „Просвіти" в Плаучі Великій, пов. Бережани, що усю зібрану суму передано Василеви Раранджукови, який виїхав до краю і ті гроші має передати комітетови будови.

Жертви зложили слідуючі:

В Ню Йорку: Н. Шуст 10 д., Н. Василишин 10 д., Вас. Ґаранджук 10 д., Данило Ґруховський 5 д., Ольга Лещишин 5 д., Тимко Йосик 5 д., Тома Комаравз 5 д., Стах Блоцький 5 д., Мих. Остапів 3 д.; в Джерзи Ситі: Григ. Гуменюк 20 д., М. Кирділь 20 д.; Ів. Бобівник 5 д.; Іван Дубас з Йонґставн 25 д.; Гр. Бобівник з Горнель 10 д.; Н. Басараб з Брукліна 5 д. — усього разом $143.00.

За перевіз тої суми далисьмо $10.00, а $133.00 має бути переданих видилови чит. „Просвіти" в Плаучі. Збіркою займалися Н. Шуст і Н. Василишин.

Так їм як і усім жертводавцям складаю іменем збираючого комітет як найщирійшу подяку.

Григорій Гуменюк.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ГРАБІЖ ЦЕРКОВ.

СКАЛЯ НАД ЗБРУЧЕМ, Галичина, 26. мая. — „Червона Правда" (в числі 89-му) друкує такі рядів телєграми про забір церковних скарбів:

В Пархівському повіті на Псковщині забираннє церковних цінностий продовжується. Поступило понад 13 пудів срібла.

В Рязані забрано з рамів понад 26 пудів срібла. Забираннє цінностий продовкується.

В Авенськім монастирі біля Брянска забрано понад 15 пудів срібла, до 500 штук брілянтів і більш 300 інших цінних каменів.

В Чебоксарах забрано з храмів 18 пудів срібла.

ПОШЕСТНІ ХОРОБИ У КАМЕНЕЦЬКОМУ ПОВІТІ.

ЛЬВІВ, 28. травня (мая) — Большевицька ґазета „Червона Правда" (ч. 90) повідомляє:

За березень (март) захворіло на тиф 382 людий. З них на черевний — 50, на плямистий — 198, на поворотний — 119 і на незясований — 15, на скарлатину — 30, на дифтерію — 46, кір — 43, на завошницю — 33, на коклюш — 21, і на інфлюенцу 118.

Вячеслав Будзиновський.

НЕРОЗЛУЧНІ

НА ЗАПОРОЖУ.

Оповіданнє з другої половини 17-сотих років.

(Продовженне).

(23)

— Так буде найліпше, — шепотів — і він буде мати гідну заплату за своє лукавство і може моя душа втихомириться, коли буде знати, що дівка вільна... що не дістанеся йому. Усунуся їй, на який рік, два з очий... Потому, як забуде за него, то може і мене прийме... А ні, то не повішуся з розпуки. Аби не дістав її той, що мене так ганебно надув!

Василь присів до землі, бо в однім місци яру, де розступаються дерева, виринув їздець. Таке саме місце було також просто стійки Василя. Він склався ждучи, аж Петро надїде під його цівку.

— Василю! — крикнув хтось за його плечима, там де стояв його кінь.

Василь жахнувся. Поблід, поклав рушницю на землю і сам приляг до землі.

— Василю, де ти?!

Василь пізнав голос полковника. До него наближався шелест, який полковник робив, розгортаючи кущі. Василь боявся, що як полковник пробереся до него, то побачить в низу Петра і прикличе його. Тимто й він метнувся в ту сторону, від котрої доходив до него шелест.

Полковник вертав від Батюка. Коли їхав попри яр, почув у лісі між дорогою і яром пирханнє коня. Пішов за тим голосом і пізнав, що се кінь Василя.

— Де окульбачений кінь, там також мусить бути його пан — подумав — та став кликати Василя. З кущів справді виринув перед ним Василь.

— Що ти тут робиш? — питав. — Чому до нас не заглянеш? Спас мені доньку і втікає від подяки. Зараз мусиш до мене!

— Я тут засів на оленя. Ви сполошили його. Але то пусте. Чорт його побери!

Полковник бачив горячку в очах Василя, бачив, як дріжить, чув кланцаннє зубів.

— Ти плюнув би тепер на всяке польованнє і поклався би в теплій хаті, бодай на два-три дни. Вертаю від Батюка. Ти всім нам тілько страху завдав, наробив жури, тим, що так щез. Петро вже приготовив цілу сотню розіслати за тобою.

Василь сів на відземок, спер лікті на колінах, схопив голову у руки і впалив очи в землю.

— Лишіть мене хвилю самого — ледви вистогнав.

Полковник відійшов до свого коня, завів його до коня Василевого, ляг в траву і став напихати люльку.

Жах, який потряс цілим тілом і духом Василя в тій хвили, коли мав випалити в серце побратима і рівночасно за собою почув своє імя, доразу отверезив і змінив його. У внутрішній боротьбі взяв верх давний Василь, з всіма його добрими і, не так лихими, як прикрими для него самого прикметами. Передовсім над горячковою загонистістю взяла верх розвага і совість, котра до недавна ніколи не позволила йому скривдити невинного. До полковника почув безмежну вдячність, що своєю появою в саму пору не дав йому обтяжити душі тяжкою виною; що спас його від гріха, за котрий покутував би до смерти, і не відпокутував би. Він рішився спалити всі мости між собою і Паранию. На жаль, чув се добре, що рівночасно мусить лишитися не виповненою прірва між ним і Петром. Зимний розум казав йому, що Петро не завинив його нещастя. Однак серце не годно було тут погодитися з розумом.

— Будь, що будь, — думав Василь — хоч би вже й не ішло за дівчину, то через Петра, винен він чи ні, я затіяв був таке страшне, що сплямило чистий доси щит Запорожця... Я покумався з татарськими розбійниками проти найсердечнійших приятелів моїх. Я хотів побратима вбити! Колиб тілько побачив Петра або Параню, коли би почув імя їх, так зараз виринув би в моїй душі образ Селіма в роскошах, не з Мартою, але з Паранию; виринув би образ Петра, як поцілений моєю кулию, качаеся у власній крови... Куля в отсій рушници мала...

Василь встав, стрілив в яр, вхопив рушницю за цівку і так гаратнув прикладом об пень дерева, що рушниця розлетілася. Верг цівку в одну сторону в корчі, пюиклад в другу і звернувся до ліса, де лишив був коня.

— Пане полковнику! — гукнув. Де ви?

— Коло твого коня!

Полковник аж счудувався, глянувши на Василя. Своїм очам не вірив... так змінився. І утішила його та зміна. Жах і біль щезли з лиця. Мутні перед хвилию очи оживилися наново, хоч не втратили своєї звичайної задумчивости.

— То ти випалив? Що вполював?

Полковник зразу не замітив, що Василь без рушниці.

— Вполював самого чорта, що так довго переслідував мене. Вже не буде мене морочити! Але і рушницю чорт взяв... Їду до вас, полковнику, як приймете мене... Мусите мені вигодити вашою рішницею... Маю в Сїчи другу, але мені тепер буде потрібна, ще заки до Січи доберуся.

— І десятьма вигоджу! — відповів полковник урадуваний. — Є в мене того добра чимало.

— Ходім кусень дороги пішки — промовив Василь, бачучи, що полковник береся сідати на коня. — Такий гарний день і степ тут чудовий.

Полковник урадуваний балакучостію Василя, був би йшов цілу дорогу пішки.

— Я тобі ще не подякував, козаче, за те, що ти спас мою дитину... Чим я тобі відвдячуся?...

Полковник урвав, бо побачив, що Василь поблід.

— Ти нездужаєш, козаче. Сядьмо тут на мураві, припічнемо. У мене добрі кроплі... Паленка... Доразу відійме той останок немочи. Василь, стираючи з чола краплі поту. Полковник добув з торбини притороченої до кульбаки фляшку з ґорівкою. Сам ковтнув і подав Василеви. Горівка назад оживила його.

— Ви вже відвдячилися — відповів Василь на питанне полковника. — Ви прислужилися мені більше, ніж я вам... Ви спасли... мою душу... Не ви мій, а я ваш довжник. Вибачте, що не поясню вам, чому. Однак, як ви мимо того, що почули від мене, таки гадаєте відвдячуватися мені, то я сам скажу вам яким способом: Ніколи не згадуйте при мені про цілу пригоду з Мартою... Ні ви, ні Марта, ні пані-матка... І ще одної ласки прошу у вас...

Василь замнявся...

— Кажи, козаче, я тобі не ворог.

Колиж бо ви спитаете, чому я прошу у вас тої ласки.

— Ні! З чобітьми не полізу в твою душу. Твоїх тайн не хочу витягати з тебе... Що можеш сказати, скажи, а я і ніхто з моїх не будуть питати, „чому?"

— Я мушу відстати від Петра, — цідив Василь поволи — відцуратися його...

Полковник здригнувся. Хотів аж крикнути „чому?", але прикусив язика. Обіцяв не питати, тож змовчав, хоч би тому, щоби не дратувати недужого. Був переконаний, що то горячка говорить з него.

— Прошу, щоби ні у вашій хаті, ні де инде при мені не згадували ні про него, ні про тих, що з ним...

Хотів сказати „про Батюків", але обмежився тільки на тих „що з ним".

— Як я буду у вас, — говорив Петро дальше — а він надійде, чи хто з ним, скажіть, що мене нема... Обіцюєте?

— Чудне воно, але маєш моє слово. Так буде, як хочеш. Може се конечне для твого здоровля. Як цілком подужаєш, будеш веселійше і приязнійше дивитися на світ і на людий.

Василь повеселів ще більше. Видко було, що йому стало лекше, мов би який дуже важкий камінь упав з серця.

— Тепер їдьмо! — крикнув весело. Схопився з землі і сів на коня.

Чудувався полковник і тішився, бо голос Василя лунав по цілому степу:

Ой вистели моя мила
килимами двір,
Ой щоби си не поваляв
ворон коник ніг!

— Ти їдь дальше ступою — сказав полковник, коли стали наближатися до його хутора. — Я почвалаю наперед. Мушу челядь упередити і подивитися, чи случайно нема Петра... Бо ти не хочеш з ним зійтися.

Почвалав наперед. Челяди не потребував кликувати. Всі вони вже стояли перед хатою, бо здалека побачили їздців і в однім з них пізнали Василя.

— Чому? не питайте, — заговорив до них полковник, — тепер на се нема часу. Пригоди Марти і його з Татарином не згадуйте при нім ні словечком. І не дякуйте йому за прислугу, яку зробив нам. Не згадуйте також ні за Петра, ні за Батюків. Як би хто з них надіхав, скажіть, що Василь лежить недужий і не сміє ні зким говорити, ні не вільно до него нікого пускати. Се горячкові химери. Не треба його дратувати. Колись, як вже цілком подужає, буде всьо по старому.

Між тим надіхав і Василь, скочив з коня і поздоровкався з всіма так, як то давнійше бувало. Марта не дякувала ні словом. Замість уст, говорили її очи і румянці, котрими спалахнуло ціле лице.

Полковник вислав зараз гонців до Батюка і до Березівки звістити, що згуба знайшлася. Повідомив також, що Василь троха нездужає і не хоче тепер нізким бачитися. Його справді намовили, щоби зараз ляг відпочати. Він сам почув, що сильно охляв, та що найліпше буде, як ляже. Утома, добра чарка горівки і ще ліпша меду зробили, що заснув твердим покріпним сном.

Коли Петро повертав від Батюків до Березівки, навідався до полковника, але з Василем не бачився. Він саме тоді спав і полковник Петра до него не впустив. Василь встав на другий день, з виглядом здоровісенького козака, що ніколи в життю не хорував.

— Козаче ремесло вже не для тебе — звернувся до него полковник при сніданню. — От знайшов би яку дівчину і осів десь тут близько нас. Гадаю, що ми були би добрими сусідами.

Марта спаленіла, Василь насупився.

— Се легко сказати, — відповів — але зробити тяжше.

— Ігі! Щоби всьо так легко, як отсе!

— Требаб мати дівчину... А впрочім я голий козак... Кінь, шабля... тай тілько всего, бо й рушницю чорт взяв.

— Степ широкий, буде і для тебе.

(Дальше буде).

СТУДЕНТИ.

(Докінчення).

Чи студентська солідарність переможе партійну?

Хазяїн кабінета „доктор" Менько нервово перешукав усі шуфляди свого столика. Найшов якийсь лист, що видимо його зацікавив. Був запечатаний, з марками адресований на посте рестанте Роман Сосновський. По письмі пізнав руку своєї нареченої, слухачки медицини на першому році. Якесь погане почуття заворушилося йому в души, бо большевик називався Тисовський.

Синиця помітив його блідість і листа, який доктор неріщучо обертав у руці. Не мали перед собою таємниць, бо приятелювали з малку. Синиця зручно отворив коперту. Доктор прочитав і захитався.

„Ось прочитай!"

Синиця спокійно й уважно, мов би читав версайський договір, читав слово за словом.

„Твоя наречена далася втягнути в большевицьку змову. Обіцює притягнути й Тебе з твоїми відомостями таксікольоґії. Як видно зі слів, ґотується поважний замах. Але де ти найшов цього листа?"

Сьогодні перед полуднем я нечайно вернув до хати і застав саму наречену. Була дуже змішана і я аж тепер пригадую собі, що сховала щось живо під бібулу. Ми пішли разом на університет і вона мабуть не мала вже нагоди кинути листа до скринки".

„Вона має прийти?"

„Так!"

В цій хвилі хтось легко застукав до дверий і в хату ввійшов товариш иТсовський. В руці держав торбу Синиці. Добрий психольоґ помітив би відразу на обличчі юнака вираз рішучости і радости. Синиця пізнав зразу; тайна його записника перестала бути тайною.

„Вибачте товаришу, що через помилку взяв вашу торбу. В переконанню, що це моя, я так сильно торгнув, що замочок відорвався. Але це направить легко всякий римар".

„Торбу не важко направити", сказав спровола Синиця. „Але ви дайте слово чести, що про зміст записок ніхто не дізнається".

Заскочений Тисовський змішався і не думав боронитися.

„Це ще мушу собі застерегти. Я-ж не такий дурний, щоб не зрозуміти до чого воно йде. Робите заговір і збираєте сили".

„Не забувайте", гукнув розлютований доктор, „що ви приготовлюєте замах і то тут. Там ми боронимося проти наїздників, ви тут хочете наше положеня зробити неможливим!" Розлютований доктор підходив до противника із затисненими пястуками.

Тисовський зблід як полотно. Побачив, що якимсь чудом і його тайна перестає бути тайною. Він був — о скільки ця погроза не була загальною, з вітру підхопленою погрозою — о много більше в руках своїх противників, чим вони в його. Не встиг еще стямитися, коли не стукаючи ввійшла в кімнатку наречена доктора.

Прегарна сельська нещодавно приїхала зі Львова. Віддавна була нареченою доктора. В останніх часах, коли помітила, що доктор так мало посвячує їй часу, та живе прямо в злиднях, щоби чим скорійще кінчати студії, значно до нього охолодилася і з цим зівсім не скривалася. Молодій дівчині, вихованій у строгій домашній атмосфері, імпотували чимраз більше свободолюбиві, революційні слова Тисовського, особливо коли пристійний, усе балакучий юнак почав водити її до театрів та каварень. Букети теж сильно промовляли в користь комуніста, а всякі дрібнички на подарунок прямо затемнювали бідного „доктора". Поволи запутав її рій нових поглядів, таких дивних і таких відважних, як павук муху. Впрочім її неглибока вдача не ставила цьому перегрупованню цілого свого світогляду поважного опору. Не хотіла думати, що буде потім. Тепер помітила зразу свого листа до Тисовського в руках нареченого. З останніх слів догадалася, що спір виник на основі її листа. Гордість дівчини була ображена, вона кинулася до доктора, вихопила йому з рук листа та гукнула:

„Як смієш отвирати мої листи?"

Доктор появою гарної дівчини був більше збентежений чим цілим спором. Не знав, що відповісти. Виручив його Синиця, що ні на хвилину не тратив холоднокровности.

— „Вибачте, шановна панночко, це я отворив писаного вами листа. Ваші сумні підозріння на жаль справдилися. Тепер очевидно годі запускатися в довгі дебати про стичність цього вчинку. Отцей добродій, для якого цей лист був призначений, зівсім свідомо і насильно отворив мою торбу, яку ще бачите в його руках і знає нашу тайну. Тайна за тайну".

Довга бесіда Синиці успокоїла дещо Сельську. Очима порозумілася з комуністом. Тепер, коли її лист був у її руках, тайна їхня була зовсім безпечна. Не знала яку тайну Синиці знає Тисовський, але що це був Синиця, то мусіло розходитися про щось важного.

Сказала отже:

„Я знаю, що панове будуть поводитися як джентельмени. Але я мушу іти і задержувати панів не буду.

Тисовський зручно використав нагоду, щоби непомітно зникнути за дверима.

„Тільки з твого листа довідуюся, що ти сходишся із тим — тим комуністом!" — сказав доктор насильно опановуючи свою роздратування.

„А, це веселий хлопець і його погляди такі революційні" — легко сказала Сельська.

„Погляди, поглядами, але скажи, як ти могла дати втягнутися у підготову якогось там замаху? І на кого саме?"

„Це наша тайна!"

„Мені відомо, що туди будуть переїздити ріжні члени антантських урядів. Дуже побоююся, чи тих кількох недоуків, місто взятися до книжки, візьмуться до мужів антанти!"

„Котюзі булоби по заслузі!"

„Так, вони покищо ненавидять большевиків доки не стануть із ними торгувати. Але-ж бо звідки візме такий бідака як Тисовський відповідні засоби?"

„Засоби?" — здивувалася Сельська. „Хиба він бідний? Не їздив би зі мною самоходом до театрів та кін...". Сельська спостерегла, що виговорила, як вже було запізно.

Останні слова дівчини прямо оголомшили Жданюка, але рівночасно отворили очи. Перестав вірити всім запевненням Тисовського, що все чванився своїм бідуванням і втратив довіре до Сельської. Між ними все було скінчене. Поволи стягнув із пальця заручиновий перстінь і подав його дівчині, що вибухнула голосним плачем і вибігла з хати. Перстінь покотився по долівці. Запанувала глуха тишина. Синиця не брався потішати товариша. Над ними висіла инша небезпека. По короткій нараді рішили відвідати Тисовського, та взяти від нього письменну заяву, що додержить тайну. Замаху, плянованого Тисовським не можна було брати поважно. Хотів мабуть тільки заімпонувати нерозумній дівчині.

Пішли з початку на „Січ", де думали застати Тисовського, але там його не було. Пішли до „Єдности", даремно ждали пів години. Тоді розійшлися. Синиця пішов на вулицю Івана Сакса, а Жданюк до каварні Геррагоф, куди заходило богато Українців. Мали зійтися о семій вечером у каварні Рейнсрат, а колиби деліквента і там не було, заглянути до кварні Ґрайлінґера. Аж на кінці мали прийти до приватної кватири „товариша". По переведенню цілої програми шукання стрінули неожидано Тисовського перед його помешканнем. Мусів повести їх зі собою на свою кватиру. Всупереч його запевненням мав елеґантну кватиру.

„Ви товаришу знаєте, що ми теж поінформовані про деякі ваші справи, тож підпишіть осьту заяву". Жданюк подав Тисовському уложене вже зобовязання. Вираз обличча Тисовського став упертий.

„А колиб я відмовив?"

„Тоді вся одвічальність спаде на вас. Впрочім ви не відмовите. Бо й щож можете зробити? Донесете на мене нашим ворогам? Адже наші вороги є в цьому случаї і вашими ворогами. Адже поки що маємо спільні мети. Противно, ви нам повинні допомогти".

„Не говорите переконуючо. Ваші стремління рівнож спрямовані проти комуністів".

„Алеж у Галичині нема комуністів. А богато Галичан є на Україні поміж комуністами, що чейже ви знаєте. Думаю, що ми легко найдемо якусь спільну плятформу.

Тимбільше, що наші дороги на якийсь час збігаються".

Синиці не важко було переконати поверхового знатока комунізму.

Коли Тисовський підписав заяву і Синиця вже вийшов, сказав Жданюк голосом, якому даремно старався надати спокою та рішучости.

„З листа панни Сельської бачу, що ви втягнули її у якусь інтриґу. Вона свобідна людина і може робити, що хоче, але прошу вас як товариша і джентельмена не вводіть цеї дівчини, одиночки бідних родичів у нещастя!"

— „Ви самі сказали, що вона свобідна. Адже ви маєте повне право старатися її переконати. Пробуйте", додав дещо глумливо.

Жданюка пристрасть вибухнула з цілою силою, як від удару бичем. Не міг над собою запанувати і коли виходив із кімнати, так почуття, що щось безповоротно пропало, на що не поможе ніякий підпис ні заява, що його щастя розбите, як не на ціле житя, то на довгий-довгий час. Цілий світ, наука, родичі стратили для нього всяку вартість. Для кого працювати, для кого трудитися? Коли по дорозі стрінули Сельську, Жданюк похилив голову як провинник. Адже під його опікою була його суджена? А він? Почуття болю здавило йому серце. Минути, поздоровити чи заговорити? Рішився на останнє.

З тяжкою боротьбою в душі поспішала Сельська до Тисовського. З одного боку симпатія, ба навіть то, що люде називають „любов" не була чужою її чуткому серцеві.

Це, що подобалося їй досі в Тисовському, це була глибока таємничість, якою зумів окружити свою особу перед очима недосвідньої дівчини, сила бесіди і революційних поглядів, що так ріжнилася від тих серед яких виросла. Застала Тисовського в крайній люти. Його ліва щока напухла і почервоніла. На ній мабуть відбилася розмова зі Жданюком. Ходив по хаті як лев у клітці і снував пляни мести.

„Знаєш, товаришко, за таку обиду визивано давнійше на пістолі. Але це забобон старого часу. Бо ану-ж він ліпше стріляє? Але маю на них зброю... Ха! ха! ха!

— „Чей-же не станеш доносщиком? Тиж дав слово!"

„Доносщиком? Слово? Це теж забобони. Духа сучасника не можна повздержати такими фразами. Все доцільне є оправдане. На світі нема чогось злого. Поділ на добро і зло витворили люде, щоби щось заборонити і давати наче з ласки. Але в цьому случаю пімщуся інакше. Ось бачиш цю шпильку? Вистане легко задраснути, або на неї стати і пімста довершена!"

„То ти став би убійником?"

„Ббійником? Ні, ні, не забувай, що Жданюк належить до монархістів, які плянують крівавий переворот на Україні. Чи думаєш, що вони кого пощадять? Ні, без милосерця вибють червоних. А цьому треба запобігти. Тепер найліпша нагода. Ти вернеш до нього і використаєш нагоду"...

Очи Сельської зробилися великі із безмежного жаху.

Вона сама мала би це зробити? Просила, щоб їй дали якусь небезпечну місію, але особисту мстивість закривати покришкою ідейности, це було понад її сили.

„Ви підляка!" сказала до Тисовського. Хотіла вийти. Тисовський замкнув перед нею двері на ключ і ключ сховав у кишеню.

„Алеж товаришко, це була тільки проба. Яж не відчуваю ніякої мстивости. Стою понад усякі обиди".

„Отворіть двері!" домагалася Сельська.

„І це станеться, тільки пізніще! Я люблю тебе, щоби тебе позискати готов я на все.

„Я ненавиджу вас", заявила дівчина, що з розіскреними очима та палаючими щоками виглядала чудово. „Ви боягуз і негідник. Ви говорили зівсім поважно, коли говорили про донос, а на убійство, хоч би й як політичне, мене посилаєте, бо ви... трус..." Помітила шпильку на столі, яку мала ужити проти Жданюка.

„Я вас не боюся, ось маєте вашу таємничу картку", положила заяву Тисовського, „я поповнив самовбійство", із його повним підписом на столі і вхопила шпильку. „А тепер сейчас отворіть двері, бо проколю вас вашою іголкою!" Рішучо приступила до Тисовського.

Блідий як смерть Тисовський дріжучою рукою видобув ключа і отворив двері. Сельська кинула шпильку, що застрягла в обрусі стола і вийшла.

Тисовський із затисненими пястуками кинувся до стола, спотикнувся об ріжок дивану і оперся рукою до стола. Шпилька простромила йому руку.

На другий день Жданюк і Синиця враз із Сельською обговорювали положення.

„Я була причиною, що хотів вас заденунціовати. Тепер це було даремне і думаю, що залишить усякі проби".

„Тут стрінулись із собою два ріжні світи. Схід із Заходом і добре, що конфлікт закінчився без жертв".

„Мабуть не дуже без жертв", сказав Синиця, що читак „Нову свобідну часопись", Тисовського найдено мертвим у його кімнаті. На столі лежала картка, що поповнив самовбійство. Найдено шпильку затроєну кураре.

Смерть товариша викликала сильне, бо неожидане враження.

„Бог його осудив", прошептала дівчина.

Баден, 21. цвітня, 1922.

БОЛЬШЕВИКИ КАЖУТЬ, ЩО ВИКРИЛИ НА УКРАЇНІ ПОВСТАНСЬКУ ОРҐАНІЗАЦІЮ ПЕТЛЮРИ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 28. травня (мая). — Большевицька ґазета „Селянська Правда", яка у виданню з 5-го цвітня с. р. остаточно „ліквідувала" повстанчий рух на Україні, рівно через два дні, то є 7-го цвітня ç. р. містить таке повідомлення:

„Київська „Губчека" викрила велику петлюрівську змову. Петлюрвці готувалися влаштуватипоголовну різанину комуністів та відповідальних радянських робітників; викликати нові повстання і т. д. Київська „Губчека". що весь час слідкувала за орґанізацією, виявила місце пробування та захопила її цілком.

Орґанізація розділялась на три окремі орґанізації, що працювала цілком самостійно, однак мали глибоко захований звязок.

Перша орґанізація мала назву „Козача Рада Правобережної України". На чолі орґанізації був старий петлюрівський робітник Гайдученко та кількох других Петлюрівців, що прибули з Польщі.

Голова орґанізації мав мандат від Петлюри.

Голова орґанізації мав мандат від Петлюри.

Орґанізація мала на меті руйнувати та вносити безладдя в радянський тил.

Друга орґанізація, ,,Осьмий повстанчий район", мала на меті орґанізацію повстанських комітетів та налагоджування звязків з місцевими бандами".

„Ся орґанізація поширювалась на шість повітів і була розділена на три підрайони. Всіх начальників підрайонів заарештовано. „Всі вони, як виявлено, були проводирями місцевих банд.

Ся орґанізація разом з першою, мала на меті підняти на весні повстання.

Третя орґанізація називалася „Штабом контрр-розвідочного війска". На чолі її стояло два полковники царської армії та кількох старшин, надісланих на підпольну роботу з Варшави".

РОЗСТРІЛ ОТАМАНА ЗАЇКИ.

СОФІЯ столиця Болгарії, 26. мая. — В харківській большевицькій ґазеті „Комуніст" надруковано слідуючу радіо-телеґраму з Киева:

Відомий Петлюрівський отаман Заїка, який вбивав та грабував червоноармійців, радянських урядовців та незаможників; який нераз тікав зпід охорони, засуджений Революційним Трибуналом до розстрілу.